

Catalogus librorum huius
Voluminis.

1. Disputatio de passione J. C.
D. Helvici Gazthij.
2. Problemata de Sacramento Coenae
D. Joh. Forsteri.
3. Briefte von der Jesuiten Arbeit.
4. Warnung für den Calvinist
vergeben für.
5. Briefe Fridrich Warben.
6. Calvinismus Jacobi Kenocij.
7. Trichendige Rom. 14. M.
Joh. Hofei
8. Trichendige psal. 25.
D. phil. Han.

CHRISTO FAVENTE

PROBLEMATUM
THEOLOGICORUM EX
V. CATECHESIS LUTHE-
ranæ parte, quæ est

DE SACRAMENTO
COENAE,

DECADIS PRIMÆ
Problemata VII. VIII. IX. X.

*In Electorali ad Albim Academia,
in disputationem proposita à*

JOHANNES FÖRSTERO

SS. Th. D. & Prof. Ordinario,

RESPONDENTE

M. GEORGIO GELDNERO

Creilsheimensi Fr.

Ad diem 7. Decemb. horis locog. consuetis

VVITTEBERGÆ,

Typis Johannis Gormanni. Anno 1611.

CHRISTO HAVENTE

PROBLEMATUM
THEOLOGICORUM EX
V. CATECHESI S. LUTHE-
RIANA, QUAE EST

DE SACRAMENTO

COENAE

DECADIS PRIMAE
PROBLEMATUM VII. VIII. IX. X.

In Eleborati ad Albiu Academi-

JOHANNI FÖRSTERO

ss. Th. D. & Prof. Ordinario

RESPONDENTE
M. GEORGIO GELDERO
Catholico Sr.

Ad hanc. Thesim. hanc locoy confutis

VITTBARGA

Typis Johannis Gottmanni Anno 1711.

PROBLEMA VII.

*An panis & vinum Eucharisticum, per trans-
substantiationem, uti loquuntur, in essen-
tiam ipsius corporis ac sanguinis Do-
minici, convertantur.*

PROPOSITIO I.

ELIA multarum superstitionum & errorum est
Papatus, attestante, inter alios, vel hoc uno, de
Eucharistia, articulo, quem plurimis *βδελυ-
μαίων* variorum inquinamentis foedissime consp r-
cârunt.

Potissimum & reliquorum basis & radix est monstrum il-
lud horrendum, cui lumen & numen ademptum, *Transsubstantiatio-
nem* dicunt, rem monstruosam monstruoso nomine denotantes.

XIII.

Obtrusum est istud monstrum Ecclesiae, in Concilio Latera-
nensi. Anno 1215. in primo mox decreto, cui inter alia & haec inter-
serta sunt verba, quae repetita. *Lib. 1. Decretal. ap. 1.*

Origo.

*Vna vero est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino
Salvatur. In qua idem ipse sacerdos est, sacrificium Iesu Chri-
stus: cuius corpus & sanguis in sacramento altaris sub speciebus
panis & vini veraciter continentur, transsubstantiatis pane
in corpus, & vino in sanguinem potestate divina, ut ad
perficiendum mysterium unitatis, accipiamus ipsi de suo, quod
accepit ipse de nostro.*

4. Ab.

A. II. II.

τι τ' λεγόμε-
νον.

IV.

Ab hoc tempore transubstantiatio, pro idolo quodam summa cum veneratione adorando, in Regno occidentalis Antichristi, habita fuit, hodieq; habetur.

V.

Quid autem sibi velit monstrum istud vocis: haud obscure indicat Costerus Interpres Meretricis. Babylonicae non puratus, hac in verba scribens:

Fides Ecclesiae Catholica docet; vi divinatorum verborum, sic transmutari naturam Panis & Vini, ut convertantur in Corpus & Sanguinem Christi, neque post consecrationis verba, panem esse aut vinum, sed Corpus & Sanguinem Domini.

In Enchirid. pag. 313.

VI.

Argumenta

Lutheranorum
cum Resp. ad
Except. Jesu-
se.

Sed aggrediendum est monstrum istud iisdem argumentorum telis, quibus id jam pridem aggressus est B. Chemnitius, quae Bellarminus, responsionculis quibusdam quidem obtundere voluit: sed non valuit.

Lib. 3. de Sacram. Eucharista cap. 23.

VII.

Id ut planum faciamus placet compendio agere, adeoque singula B. Chemnitij argumenta breviter proponere sub *lit. A.* his Jesuitae Responsiones apponere sub *liter. R.* & tandem confutationem nostram singulis opponere, sub *lit. C.*

IIIX.

I. A. Nomen transubstantionis est Peregrinum, & Scripturae ignotum.

IX.

R. 1. Stultum est cum de re constet, litigare de nomine, 2. licuit concilio Niceno ponere nomen *ὁμοούσιος*, & Ephesino *θεοτόκος*.

X.

C. 1. De re non constat e Scriptura, quae utrumq; tum nomen tum rem ignorat .2. Uterq; (a) utriusq; Concilij terminus quo ad rem est *ἕγχεαφος*.

a Job, cap. 10. 30. Phil. 2, 6. Luc. cap. 1, 4, 3.

II. II. A.

XI.

II. A. Non ex manifestis certis & firmis Scripturæ testimonijs apertè ostendi & probari potest.

XII.

R. Si nihil pro articulo fidei proponendum est, quod non ex manifestis Scripturis probari possit: certè pro articulo fidei proponi non poterit, quod libri Evangelistarum, & Epistolæ Pauli sint Scripturæ Divinæ,

XIII.

C. *Canisius* in Catech, in cap. de præceptis Ecclesiæ sect. 16. Nos Scripturæ (ait) propter testimonium divini Spiritus in illa loquentis, credere, ad hæerere, ac tribuere maximam auctoritatem.

Stapletonus lib. 1, cap. ult.

Scripturæ S. non derogatur, quòd ea testimonium accipiat ab Ecclesia, quamvis habeat majus testimonium à Spiritu Dei, quo authore scripta est,

XIV.

III. A. Scriptura in ipsa actione Cænæ Eucharistiam panem appellat.

XV.

R. Pronomen hoc non demonstrat panem materiale.

XVI.

C. Pronomen Hoc panem respicit sed non solum: verùm totum *συμπεπλεγμένον*, constans pane & corpore *CHRISTI*, quorum ille hujus *κοινωνία*. Tantum abest *μετρίαι*

1. Cor. 10. 16.

XVII.

Et sanè quòd vocabulum Panis hic propriè accipiendum? non tantum docet litera per se manifesta in nullum fidei articulum impingens: sed idem etiam cogit nos confiteri *συναφεία* textus Apostolici, cujus nota particula *ὡς*.

1. Cor. 11. 23. 27.

IV. A. transubstantiatio tollit alteram partem materialem Eucharistiæ, eamq; terrenam panem videlicet.

Iren. lib. 4. cap. 34.

A 3

R. Spee

XIX.

R. Species sensibiles sunt illud externum elementum.

XX.

C. 1. Petitur principium 2. est ἀντικείμενον ἐν προσκειμένῳ 3. Manifestè falsum, de quo Scotus ex Ambrosio.

In Sacramento veritatis non debet esse falsum. At si substantia panis desit, erit fasitas in accidentibus.

XXI.

V. A. Quia accedunt testimonia Patrum, quæ magno numero collecta à Chemnitio, In Examen Concil. Trid. Diss. de Transsubstant.

XXII.

R. Jesuita ea à se fuisse explicata lib. 2.

XXIII.

C. Sed ea multò expl. catoria & clariora sunt, quàm ut explicatione Jesuitica implicari aut obscurari possint.

XXIV.

Adscribimus duntaxat unum atq; alterum meridiana luce lucidiora:

Justinus Apolog. 2.

Presidens προσεως, postquam gratiarum actionem perfecit, & populus universus appreciatione lata eam comprobavit, qui apud nos vocantur Diaconi & Ministri distribuunt unicuique presentium, ut participet eum, in quo gratia acta sunt panem vinum & aquam, τὴν εὐχαριστήριον & ἀετὸς καὶ οὖν καὶ ὕδατ & ad absentes perferunt: Porro alimentum hoc apud nos appellatur Eucharistia.

Cyprianus ad Magnum filium. Epist. 75.

Quando DOMINVS corpus suum panem vocat de multorum granorum adunatione congestum, populum nostrum, quem portabat, indicat adunatum, & quando sanguinem suum vinum appellat de botris atq; acinis plurimis expressum, atq; in uinum coactum, gregem item nostrum significat commixtione adunata multitudinis copulatum.

XXV.

Et hætenus quidem vidimus tela, quibus ex nostraparte
Trans.

Transubstantiationis Commentum oppugnatur: jam videamus **Consulatio**
etiam ea, quibus Romanensium primipilus *πέριμαχος* Bellar- **Argumentorū**
minus illud ex sua parte contra nos propugnare nititur. **Romanensium**
4. generum.

XXVI.

Depromit autem illa è quatuor quasi arculis, I. è *Scriptura.*
II. è *Patribus.* III. è *Concilijs.* IV. è *Ratione.*

XXVII.

E. *Scriptura* producit Verba Cœnæ *ὁριστικά*: *Hoc est corpus*
meum lib. III. de *Sacr. Euch.* cap. 19.

XXVIII.

Ubi I. *πρωτον ψευδος*, quòd opinatur Pronomine **HOC**
solum panem notari: cum eò complexus Salvator utrumq; ma-
teriale: tum panem tum corpus **CHRISTI**, & illum qui-
dem *secundario*, ut hujus *ὄχημα*: hoc autem *primario* ut *thesaurum*,
qui illo *ὄχηματι* offerebatur. Qua de re in proxima Disputatione.

XXIX.

2. Committit Sophisma *ὅσα τὸ ἑλληπεσ τῆς διαίρεσεως*,
argumentando: Non posse corpus de pane prædicari, nisi is,
aut metaphoricè mutetur, quòd Calvinisticum; aut transubstine-
tur quòd Catholicum, **XXX.**

Datur enim tertium quòd Lutheranum, videlicet unio Sa-
cramentalis, qua fit, ut disparatum de disparato verissimè præ-
dicetur; ut proinde opus non sit, ad transelementationem Papi-
starum confugere.

XXXI.

II. è *Patribus* multa conglomerat. Nos reponimus in ge-
nere, 1. Nos non Patrum autoritate teneri: sed solius Scriptu-
ræ, juxta illud Cælestis **PATRIS**, Ezech. cap. 20.

In præceptis meis ambulate, & non in præceptis Patrum.

XXXII.

2. E. *Patribus* peti possunt ac debent, non articulorum fidei
constitutorum principia: Sed illorū ex principijs Scripturæ jam
constitutorū saltem suffragia. **XXXIII.**

3. Partum Vox non est *iudicis*, ut Scripturæ: sed saltem, ut
Vox *testis*, & quidem testis non *εινυπευδύνα*: sed qui testimoni-
um suum ad normam Scripturæ accommodare tenetur.

4. Si

XXXIV.

4. Si Patribus pugnandum: pro nobis ijdem potius pugnant, quam pro Pontificijs, sicut ostendunt eorum testimonia à B. Chemnitio collecta. Ex: C. Trid. in Disp. de Transf.

XXXV.

5. Discernendi quoq; sunt Patres Orthodoxi à Scholasticis, qui maximam partem Cacodoxi,

XXXVI.

6. Testimonia Patrum, quæ Jesuita profert pleraq; laborant fallacia τῆ παρεπομένῃ. Μεταβολήν enim de qua illi, & quæ genus, torquet ad suam μετασχημασίν, quæ species μεταβολῆσ.

XXXVII.

7. Adde quòd passim apparet Patres non de mutatione elementari loqui: sed Sacramentali, quæ non consistit, in panis & vini transubstantiatione; sed ad usum Eucharisticum sanctificatione sive separatione,

XXXVIII.

III. E Concilijs numero sex, quæ adducit, ejusmodi sunt, ut vel hac Hieronymi sententia facile obtundi possint:

Spiritus Sancti doctrina est, quæ Canonicis literis prodita est, contra quam si quid statuunt Concilia, nephas duco. De re enim magna, & complectente salutem animarum agitur.

XXXIX.

IV. E Ratione, quæ fingit gignitq; parum habent momenti, eò quod tum demum valent argumenta è Ratione cum articulus fidei è Scriptura firmiter extractus, siquidem ex illa tantum *secundaria & comprobantia*: ex hac verò *primaria & Probantia* argumenta petantur.

XXXX.

Cetera videbimus in ipso conflictu: Hæc pro hac συνόψει στοιχωγῆ & sufficiant.

PROBLEMA VIII.

An calix etiam, atq; adeò Sacramentum, sub utraq; sicut loquuntur, specie, integrum, Laicis etiam exhibendum.

Succe-

XLI.

Succedit isti de μετρίαι affine Problema de ποτηριοκλε- συνέχειαι
ψία, quæ illius quippe Soboles & propago genuina.

Theologia
CHRISTI.

XLII.

Lutherus, in definitione Sacramenti Cænæ, sonora voce
asseverat, illud pro Christianis esse institutum, ita, ut & cum pa-
ne Corpus manducetur, & cum vino Sanguis ejus bibatur.

XLIII.

Qua generali appellatione non tantùm Ecclesiastici Ordinis
homines, quos Papicolæ Clericos vocant : sed Politici & Oeconomici
etiam Ordinis socij, qui illis Laici, comprehenduntur.

XLIV.

Docet igitur Lutherus nostræq; Ecclesiæ ὀρθοδοξία Luthe-
ranæ ὁλυψύχως addictæ, quòd omnibus indiscriminatim ad
integram integræ Cænæ perceptionem pateat aditus, cujuscunq;
etiam ordinis fuerint; si modò se ipsos probare potuerint. I. Co-
rinth. 11, 28.

XLV.

Sed quid ille de ὁ Αντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ὑπὲρ πάντα
λεγόμενον θεὸν καὶ σέβασμα τὴν ποτηριοκλεψίαν in Ecclesiam, ποτηριοκλε-
NON OBSTANTE institutione CHRISTI, invexit, in con- ψία An-
cilio Constantiensi, veriùs, uti Lutherus, ex causâ jam indicatâ, christi.
illud appellat, OBSTATIENSI.

d. 2. Thes. 2. 4.

XLVI.

Verba decreti verè - Antichristiani hæc sunt :

LICET Christus post cenam instituerit, & suis discipulis admini-
straverit sub utraq; specie panis & vini hoc venerabile Sacra-
mentum, tamen HOC NON OBSTANTE, Sacrorum ca-
nonum auctoritas laudabilis & approbata consuetudo Ecclesiæ
servavit, & servat, quod hujusmodi sacramentum non debet
confici, post cenam, neq; à fidelibus recipi non jejunis, nisi
in casu infirmitatis aut alterius necessitatis, à jure vel Eccles
concesso vel admisso. Et sicut hæc consuetudo ad evitandum ali-
qua pericula & scandala est rationabiliter introducta, QVOD
LICET IN PRIMITIVA ECCLESIA HVIVS-
MODI SACRAMENTVM RECIPERETVR A

B

FIDE.

FIDELIBVS sub VTRAQVE SPECIE; postea à
 CONFICIENTIBVS sub utraq, & à laicis tantummodo
 sub specie panis suscipiatur, cum firmissimè credendum sit, & nul-
 latenus dubitandum, integrum Christi corpus & sanguinem,
 tam sub specie panis, quàm sub specie vini, veraciter contineri.
 Unde cum hujusmodi CONSVETUDO ab Eccl. siâ & San-
 ctis Patribus rationabiliter introducta & diutissimè obser-
 vata sit, HABENDA EST PRO LEGE, quam non li-
 cet reprobare, aut sine Ecclesie auctoritate prohibere muta-
 re, &c.

Sess. XIII. d. 15. Junij.

XLVII.

Fundamenta
 Scriptura
 ἀνασκειναι
 καί.

Opponimus nos præcipua Scripturæ fundamenta, quibus
 ἀναντιρρήτως constat ποτηριοκλεισίαν omnino pugnare cum
 Scriptura; secus ac Bellarminus probare conatur.

Lib. IV. de Eucharist. Sac. cap. 24.

XLVIII.

Primum non ordine tantum sed dignitate etiam est Man-
 datum & institutio CHRISTI, qui non alterutrum: sed utrum-
 que simul præcepit & ordinavit, id est & κοινώσαν Corpus sui
 cum pane, & κοινώσαν Sanguinis cum vino.

Matth. 26, 28, Marc. 14, 22, 23. Luc. cap. 22, 19, 20.

1. Cor. 11, 23, 24. 1. Cor. 10, 16.

XLIX.

In primis verò observationem meretur singularem, quòd
 Lucas de scripturis posteriorem Cænæ partem, connectendi par-
 ticula ὡσεύτως utitur. Cap. 22. 20.

L.

Digitum quippe indicem quasi intendit ad unitatem Institu-
 tionis CHRISTI à nemine hominum in binitatem dispen-
 dam.

LI.

Et ab hac, una indivisa actio Eucharistica, ad unam refectio-
 nem Spiritualem ordinata, dependet. Et proinde non binitas: sed
 unitas Sacramenti.

LII.

Secundò huc facit, quòd in parte institutionis posteriore
 agudi

apud Matthæum & Marcum additur *universalitatis nota* OMNIBUS:
Bibite ex hoc OMNES: apud Marcum item universalis hujus
Mandati executio mox interseritur: *Biberunt ex eo OMNES*, cap.
14, 23.

LIII.

Bellarminus futili exceptione restringit hæc ad solos Apo-
stolos, quos pro Sacerdotibus habet, insana *Πευδονογεία*, Mis-
faticis.

lib. 4. de Sacram. Eucharist. cap. 25.

LIV.

Sed multò major est textus Evangelici evidentia quàm
Sophistæ Papistici impudentia.

LV.

CHRISTUS enim in Sacra illa actione partes *Cenam Ad-*
ministrantis: Apostoli verò vicem & partes *Cenam-Sumentium*,
sustinebant.

LVI.

Et ubi quæso pro reliquis etiam Christianis Cæna instituta,
si hic tantùm pro Sacerdotibus, siquidem par ratio quoad prio-
rem Cænae partem?

LVII.

An in Diversorio (e) Emauntico? sed ubi hic CHRISTI
mandatum & Ordinatio, ubi Cænae Eucharisticæ materialia &
ubi, ut uno verbo dicam, Sacramenti substantialia?

e Luc. cap. 24, 30.

LVIII.

Tertio accedit, quòd Apostolus toti Ecclesiæ Corinthiæ,
Institutionem Cænae Dominicæ proponit & religiosissimè com-
mendat.

1. Corintb. 11. 23.

LIX.

Quòd Jesuita excipit: solum ostendi ibi: quòd com-
municatio sub utraq; specie sit libera: non autem quòd sit *necessa-*
ria: id verò in mandatum & institutionem CHRISTI contu-
meliosum est, simulq; comprobat istud *Luc. cap. 7.*

Iustificata est Sapiencia à filijs suis.

B

Quarto

LX.

Quartò eòdem collimat mandatum CHRISTI Hoc facite, quod ut genus, refertur ad illas actionum species, quas in paragrapho proximè præcedenti præceperat, verbis Accipiendi, edendi, bibendi.

LXI.

Et sanè licet illud præceptum à Luca positum post priorem duntaxat Cænæ partem: Illud tamen à Paulo posteriori etiam ejus parti subjunctum legitur.

1. Corint 11. 25.

LXII.

Vana proinde est & inanis Exceptio, quam hic Jesuitæ ex Luca neçtere allubuit.

LXIII.

Nolumus plura accumulare Fundamenta ἀνασκευαστικά: sufficiant hæc, quibus ostendimus, pugnare ποτηριον λεψιας cum Scriptura, & proinde impiam & notorio mendacio infamem esse, isthanc Synodi Tridentinæ sententiam:

Sancta Synodus declarat & docet nullo Divino mandato Laicos & Clericos non consuetudine obligari ad Eucharistiæ Sacramentum, sub utraq; specie sumendum.

Seß. 21. cap. 1.

LXIV.

Quod argumentum ut plenius pertractetur; procedendum nobis ad ea, quæ Bellarminus è Scriptura corradit ποτηριον λεψιας sacrilegæ fulcra κατσκευαστικά, quibusq; sententiam Synodi Tridentinæ jam recitatam probare nititur.

κατσκευαστικά Bellarmini.

Lib. 4. de Sacram. Euchar. cap. 24.

LXV.

Primò figuras quasdam affert, R. Augustinus. 1. Figura nihil probat. 2. Ad hæc si figuris stabiliri potest una species: eadem utiq; facilitate stabiliri posset utraq; species itidem figuris, inter quas maximè excellit illa de Melchisedeço.

Gen. cap. 15. 18.

LXVI.

Secundò confugit ad cap. 6. Iob. ubi quatuor vicibus mentio facta cibi absq; potu

R. In

LXVII.

R. In eo cap. non de Sacramentali : sed de Spirituali corporis CHRISTI manducatione agitur. Itaq; ἀπεσοδιούσως huc transfertur.

LXVIII.

Addè quòd non cibi saltem : sed potus etiã mentio inibi fiat, unã cum cibo quatuor vicibus.

LXIX.

Quòd autem crebrior sit mentio cibi quàm potus: dependet à miraculo in proximè præcedenti historia edito non in potu cuius nulla : sed in cibo vel panibus , quorum summa penuria.

LXX.

Tertiò obsoletum illud apponit Luc. cap. 24. quod CHRISTUS in diversorio Emauntico , fregit panem, de quo paulo apostolus. Et sanè dicitur CHRISTUS agnitus non ἐκ τῆς κλάσεως ἀβιολογικῶς : sed ἐν τῇ κλάσει χρονολογικῶς.

LXXI.

Quartò arripit id, quod Mat. cap. 2. 42. de fractione panis annotatum: At iterũ μηδὲν πρὸς ἑποσ. Quod enim κλάσις ἀρτυίβι idem, quod μεταλήψις τρὸς Φῆσ. cuius legenti obvium est vers. 46.

LXXII.

Tantum etiam de hoc Problemate : Videatur Lutherus Tom. 4. ten fol 321. Tom. 3 s. 514, 529. Tom. 6. s. 101. super sunt adhuc duo, de quibus itidem quàm brevissime.

PROBLEMA IX.

An panis in Sacra Synaxi cum alio elemento permutari licitè possit, & utrum ἄζυμος vel fermentatus usurpari debeat.

LXXIII.

Duo in hoc Problemate quaruntur. Primum est, de pane ipso, cum alio Elemento permutandus. Posteriùs verò, de panis qualitate.

qualitate, utrum videlicet ἀζυμος vel fermentatus usurpari debe-
at nec ne.

LXXIV.

II. De priori
parte Proble-
matis.

De priori. Apud omnes vere Christianos in confesso est,
in usu Cænæ Dominicæ panem adhibendum, neq; illum alio
permutandum elemento, sicut nec vinum.

LXXV.

Hæc namq; illius sunt μέση σιωπή καὶ συζητήσιν, quæ si
quis verteret; ipsum hoc sanctissimum Altaris Sacramentum
everteret.

LXXVI.

Sacrilegium igitur est & extremè hæreticum, quòd Beza
cohortis Sacramentariæ Antesignanus scribere non veretur.

Vbi panis aut vini vel nullus est vel nulla certo tempore copia, num
cæna Domini nulla celebrabitur? Imò ritè celebratur, si quod
panis aut vini vicem, vel ex usu communi, vel pro temporis
ratione supplet, panis aut vini loco adhibeatur. Epist. 2.

LXXVII.

Et quod Gvilhelmus Bucanus Bezam imitatus disertè affir-
mat:

In ijs regionibus, ubi panis, quem nos habemus, desit, & vinum ha-
beri nequeat, cum mente Christi convenire, ut in ijs terrenis
alimentis & cibis corporalibus utantur; quibus omnes ho-
mines pro pane & vino, cibo & potu utuntur; & factum Inno-
centij octavi probat, quòd, Volaterrano teste, Norvegianis con-
cessit, ut mysticum calicem consecrarent ex mulso.

LXXVIII.

II. De postero-
ri,

De posteriori ἔξαρχον illius Mysterij Φερμεντατός CHRIS-
TUM in primæ Cænæ διατάξει, panem ἀζυμον adhibuisse, ex-
tra omnem dubitationis aleam positum est.

LXXIX.

Celebravit enim illam in diebus (n) τῶν ἀζυμων post
esum agni Paschalis. Quo tempore (o) non alius panis quàm
ἀζυμος apud Judæos in usu erat.

(a) Matt. 26, 17. (o) Exod. 12, 8. Lev. 23, 7.

Idem

LXXX
Idem quoque Græcas Ecclesias à tempore Apostolorum
observasse, panemque; ἀζυμον in Ecclesia usurpasse, perhibetur.

LXXXI.

Et licet anno CHRISTI 1054. Michael Episcopus Con-
stantinopolitanus panis azymi abrogationem tentarit: victo-
tam Niceta, Monacho Constantinopolitano, abrogationis istius
propugnatore (ab Humberto Monacho Lotharingo, in dispa-
ratione, ad quam à Pontifice Constantinopolin Romæ ablega-
tus erat) usus panis azymi in Ecclesia retentus fuit, sicut testan-
tur (p) Scriptores non ignobiles.

(p) Rup. Tuitensis. de div. off. lib. 3. cap. 22.

Petrus Cluniac. lib. 5. epist. 16.

Hist. Magd. cent. 11. cap. 9.

LXXXII.

Latinae autem Ecclesiae aliquandiu fermentato pane fue-
runt usæ usque ad Alexandrum I. Pontificem à Petro VII. juxta
Platina & Onuphrij numerationem.

LXXXIII.

Iste primus omnium instituit, ut oblatio ex azymo, non fermentato
(ut antea consuevit) fieret pane, teste Polyd. Virg. lib. 5. cap. 10. ver-
bis jam allegatis.

LXXXIV.

Atque hic mos ad hodiernum usque diem, in Ecclesiis etiam
nostris, retentus fuit.

LXXXV.

Uti igitur quaestio de panis sacri qualitate perspicue & di-
stincte decidatur, geminam ponimus ἀπόφανσιν.

LXXXVI.

I. Panis in cæna usus, ratione qualitatis, est ex numero
των ἀδιαφόρων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ, κειμένων, (sicut à Nazianzeno
nominantur,) ἐν οἷς ἔδεδάλωται ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ, 1. Co-
rinth. 7. 15.

LXXXVII.

Qua in parte nobis suffragantur etiam nonnulli (q) pro-
cæres ex Senatu Zuvinglio Calviniano.

(q) Beza

(9) Beza. Epist. ad quosdam Anglicarum Ecclesiarum fratres. *Panis azymus ne sit, an fermentatus non magnopere putamus laborandum.*

Musc. in Loc. com. fol. 348.

Beuml. contra Synopsin fol. 299.

LXXXVIII.

Detestamur itaq; *de rouaxiav* illam inter Latinos & Græcos olim tam acerba agitata contentione, ut illi istos *azymitas*; isti verò illos *Fermentarios* odiosè cognominarint, sicut annotavit Algerus (Monachus Corbeiensis) citatus in *Hist. Magd. cent. 11. cap. 5. de hæresibus.*

LXXXIX.

Multo autem rectiùs respondit Episcopus græcus in Concilio Florentino. A. D. 1439. celebrato:

De pane sive azymus sive fermentatus fuerit, Græci non curant, dummodo ex tritico constet.

XO.

Neq; illis ex Carolstadij posteris sapientiæ Theologicæ laudem tribuere possumus, qui panis non fermentati usum simpliciter damnant, fermentati autem usum quasi summè necessarium, nimis rigidè & obstinatè urgent.

XCI.

Sicut nec istud Toleti; Lib. 2. Instruct. Sacram. cap. 25.

DEBET esse azymus panis, hoc est, absq; fermento in Ecclesia Latina; in Græca verò cum fermentato: adeò quod peccaret mortaliter Latinus consecrans in Azymo; quia quicq; Ecclesia sua consuetudinem tenetur observare.

XCII.

II. Præferimus tamen panem *ἀζυμον*, propter exemplum Domini maximè *ἀξιωματων*, præsertim cum hæ accedant rationes.

XCIII.

1. *Ἄζυμος* enim panis Symbolon est corporis CHRISTI (S) fermento peccati nullatenus polluti, sed planè plenèq; *ἀμικτων*; in cuius rei typum (τ) præcepit DOMINUS per Moysen, ut omnis oblatio fieret absq; fermento,

(1) Heb.

(f) Heb. 5. 15. cap. 7. 26. (r) Lev. 2. 11.

XCIV.

2. Idem esse potest ὑπόμνημα sinceritatis cordium necessariae ad dignum & salutarem perceptionem Cænae Dominicæ, in qua nobis ὄντως apponitur (u) ὁ ἀμνὸς τῆς θείας ἀφάρων τὴν ἀμαρτίαν τῆς κόσμου, cujus (x) σκιά fuit agnus ille Paschalis in V. T. cum pane azymo comedi solitus.

(u) in Canon. conc. Nic. (x) Exod. 12. 8. 1. Cor. 5. 7.

XC V.

Et quanquam panis noster ἄζυμος non est communis, si quotidianum respicias *familia victum*: communis tamen dici debet ac potest, si *communem Ecclesie spectes usum*.

XC VI.

Quanquam autem panes nostri minutiores aut nummularij, sicut à Gregorio Magno appellantur, exiguae sunt *quantitatis*: sunt tamen ratione *substantiæ & quidditatis* verus & merus panis, adeoq; vim etiam quandam nutriendi obtinent.

XC VII.

Finsuntur enim ex farina cum aqua subacta.

XC IIX.

Neq; quantitas quicquam *substantiæ* panis vel addit vel adimit. Mica siquidem panis æquè est panis, atq; ingense ejus massa, ut etiam Philosophiæ tyrunculis est notissimum.

XC IX.

Omnino igitur Sycophanticum est, quòd adversarij panes nostros (c) *spumas* tantum & *nebulas* panis vocare non erubescunt; siquidem illi à spuma differunt, omnibus quatuor causarum generibus; 1. *efficiente*. 2. *Materia*. 3. *Forma*. 4. *Fine*.

(c) Beuml, contra Synopsin. fol. 300. itemq; Iodocus Naum & Marpurgensis.

C.

Et si quis est, qui tenuitatis & raritatis causas in placentulis nostris exigit: hæ dari possunt; ut videlicet *non tantum in usum quotidianum* servari possint tutius, atq; inter multos *minore* distribui *incommodo & periculo*: verum etiam, ne credatur panem illum ventri alendo aut corpori nutriendo esse destinatum.

C

Contra

C I.

Contra quam opinionem profanam & improbam Aposto-
lus gravissimam instituit dehortationem. 1. Cor. II, 20. 21. 22.

C II.

Atq; huc collimat etiam Canon ille concilij Niceni: *Non
multum sumimus, sed parum, ut agnoscamus non ad saturitatem sed
ad sanctificationem haec sumi.*

PROBLEMA X.

*An necessarium sit, ut minister verbi, in ipso
Cena actu, panem integrum solenniter in par-
ticulas confringat, & quidem eo fine, ut per
hanc panis fractionem corporis CHRIS-
TI fractio vel crucifixio re-
presentetur.*

C III.

*Affirmativa
Sacramenta-
riorum.*

Sententiam affirmativam tuentur, & in Ecclesiis suis obser-
vant (y) Sacramentarij, nec verentur apertè affirmare, confra-
ctionem panis esse partem Cenae principalem & essentialem,
eamq; ad repraesentationem crucifixionis CHRISTI, tam ne-
cessariam, ut nullo modo vel mutari vel omitti possit.

Musculus L, C. fol. 364.

Bez. Epist. 1. Guilielmus Bucanus lib. 48. de Cena.

Beumlerius contra Synopsim fol. 392.

Angelocrator Abweiser fol. 4.

*Lib. Marburg. cui tit. Kurtzer vnd Schriftmæssiger Be-
richt vom Brod brechen. &c.*

Anatomia pag. 9. 11, 28.

C IV.

*Negativa Lu-
theranorum.*

Nos autem *ὑποτίως* Lutherani *ἡντιμεν* istius partem *Nega-
tivam* defendimus, adeoq; disertè profiteamur, confractionem
panis in particulas, in ipsa publica Cena actione, non esse ne-
cessaria.

cessariam; idque subsequentes docent & evincunt rationes.

CV.

I. Ritus iste non est à CHRISTO mandatus.

CVI.

II. Modus τῆς δεσπολασίας à nullo Evangelistarum fuit explicatus. Quod omnino fieri oportuisset, si exemplum CHRISTI necessariò foret imitatione exprimendum; vel si aliquid mysterij in illa ceremonia lateret.

CVII.

III. Ritus iste communi totius Ecclesiae consensu non est comprobatus.

CVIII.

IV. Novus ille τῆς δεσπολασίας ritus jamdudum ab ipso Calvinistarum Coryphæo non inter necessaria: sed inter adia-
phora vel non-necessaria fuit relatus.

Beza Epist. 2. Et in lib. quæst. & respond. quæst. 194.

CIX.

V. Ritus iste nullum habet usum vel finem, ob quem à novis istis Correctoribus fuerit excogitatus.

CX.

Quæ omnia διεξοδικῶς proposita & exposita in Disputatio-
ne nostra de Fractione Panis: Quò Lectorem Φιλομαθῆ, bre-
vitatæ studio, remittimus.

F I N I S.

Rationes Ne-
gative V.

AB: 155069

ULB Halle

3

002 697 211

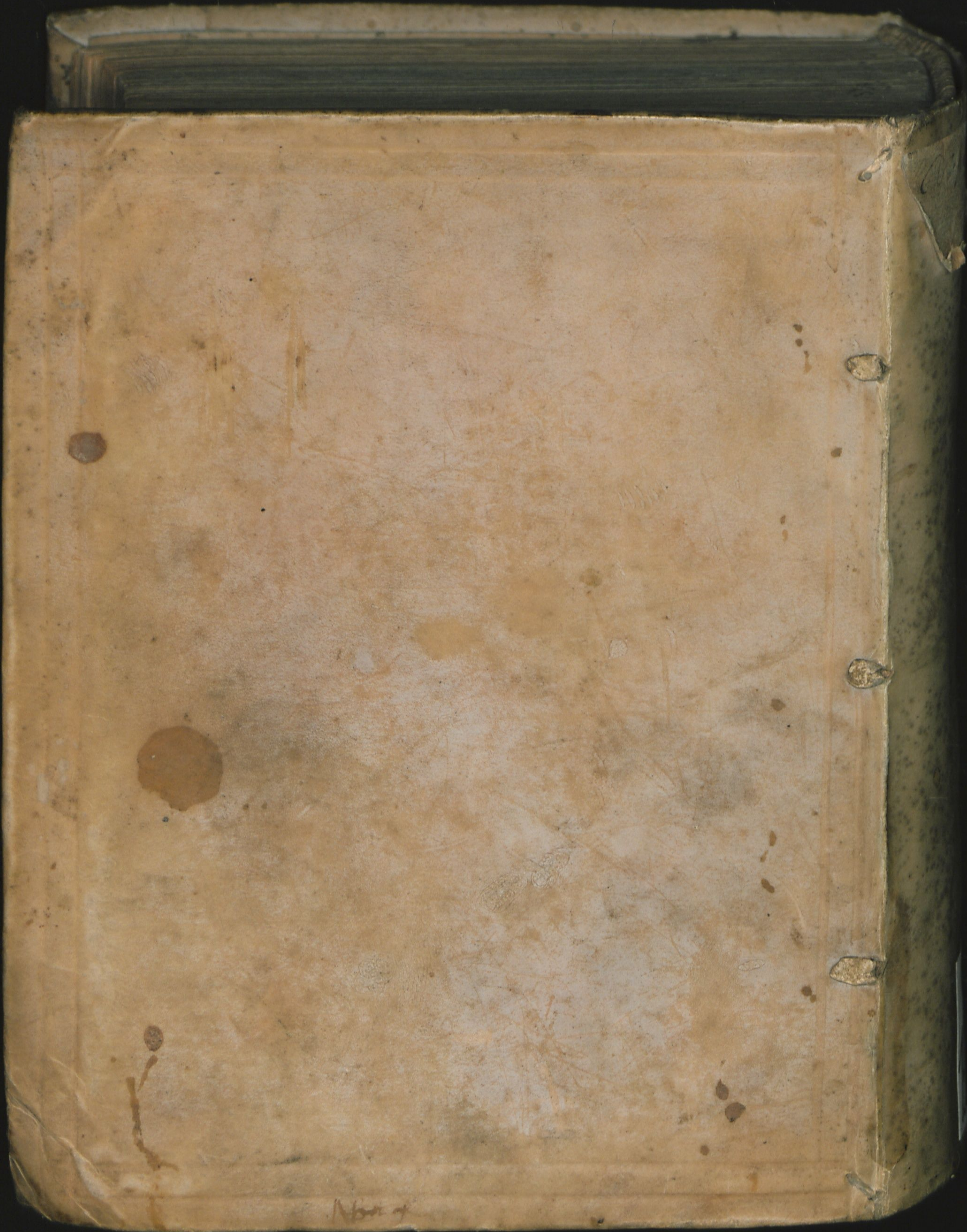

SK

R

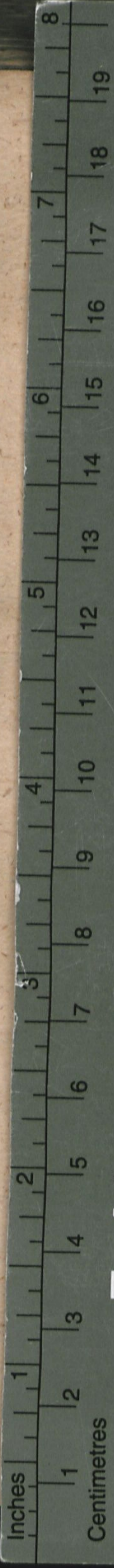
VD 17

Abt. 4

Farbkarte #13

B.I.G.

TO FAVENTE

EMATUM

GICORUM EX

HESES LUTHE-

arte, quæ est

CRAMENT O

E N A E,

DIS PRIMÆ

ta VII. VIII. IX. X.

ad Albim Academia,

tionem proposita à

E FÖRSTERO

& Prof. Ordinario,

ONDENTE

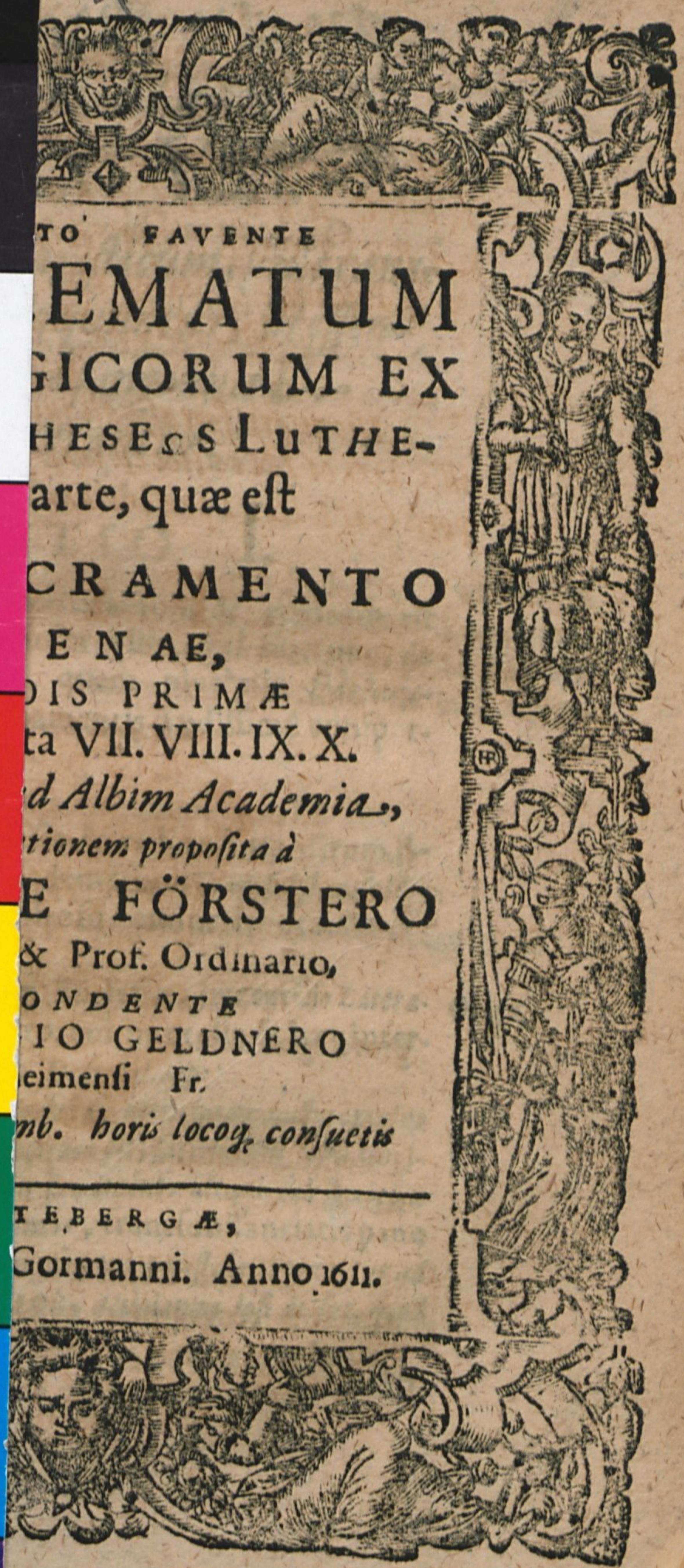
IO GELDNERO

heimensi Fr.

mb. horis locog. consuetis

TEBERGÆ,

Gormanni. Anno 1611.

2c

